

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

1- Hacıların Cemre (Şeytan Taşlama) Zamanı

2- Besili Dananın Kurban Edilmesi

3- Kuşları Kurban Etmenin Hükümü

Ameer Torman, Emced Taamari, Heysem Ebu Şuhaydem ve Noman Almur'a

Birinci soru: Hacıların cemre (şeytan taşlama) zamanı

Ameer Torman'ın sorusu:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Nasılısınız Emirimiz? Allah'tan hayır ve afiyette olmanızı temenni ediyorum; ayrıca Allahu Teala'dan, size bir çıkış yolu vermesini ve sizin ellerinizle bir hayır gerçekleştirmesini temenni ediyorum...Amin... Allah'ın izni sayesinde bu yıl hac farzını eda etmeye niyetlendim; bu yüzden şeytan taşlamayla (cemre: şeytan taşlama sırasında atılan taşlara ve bu taşların atıldığı yerlere verilen ad) ilgili bir sorum olacak; orada bulunanların bazıları ilk şeytan taşlamayı gece yarısından önce yapıyor, gece yarısından sonra o yerde kalıyor ve ikinci kez şeytan taşıyor, ben bunun yanlış olduğunu düşünüyorum; dolayısıyla ben, hacıların o gün gün batımından önce (şeytan) taşlaması, sonra günün gün batımıyla sona ermesinden dolayı ikinci kez şeytan taşlaması için güneşin batmasından sonrasını beklemesi gerektiğini düşünüyorum: Bu, doğru mudur?

Allah sizi mübarek kılsın ve sizi hak yola iletsin.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh;

Öncelikle yolunuzu kolaylaştırması, haccınızı mebrur ve makbul olarak yazması ve Allah Subhanehu'nun sizi affetmesi için Allah Subhanehu'ya dua ediyorum.

Size, hacca gitmeden önce haccın hükümlerini dikkatli bir şekilde incelemenizi tavsiye ediyorum; zira haccın hükümlerinden bahseden birçok kitap olduğu gibi bazı alimlerin hac ve hükümleri hakkında resimler ve açıklamalar eşliğinde yeterli dersleri ve açıklamaları mevcuttur... Ayrıca hac sırasında sizin için problem olan şeyleri sormak için uzmanlara danışabilirsiniz ki orada bunlardan çok sayıda vardır... Şimdi sizin sorunuzu cevaplayalım:

1- **Şeytan taşlamak (cemrelere atmak)** Zilhicce ayının onuncu günü olan Kurban Bayramı'nın ilk günü olduğu gibi aynı şekilde bayramın ikinci, üçüncü ve dördüncü günleri olan Zilhicce ayının on birinci, on ikinci ve on üçüncü günleri olan Teşrik günlerinde de olur... Bayramın dördüncü günü olan Zilhicce'nin on üçüncü günü şeytan taşlamak, acelesi olmayanlar içindir. Acelesi olanlara gelince; onların şeytan taşlaması, bayram günü ve ondan sonraki iki teşrik gününde, yani Zilhicce ayının on birinci ve on ikinci günlerinde olur...

2- Şeytan taşlamanın başlangıcına ve bitimine gelince; benim için racih olan (benim için racih olan diyorum; çünkü başka görüşler de vardır) aşağıdaki şekildedir:

a- (Şeytan) taşlamanın başlangıcı:

- Bayram günü şeytan taşlarken, (büyük şeytan denilen) Akabe cemresine sadece yedi çakıl taşı atılır ve bunun dışında atılmaz; taş atma vakti konusunda efdal olan, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i örnek almak açısından Kurban Bayramı günü kuşluk vakti (sabah ile öğle arasındaki vakit) olmasıdır. Zira Buhari'nin Sahihi'nde, Cabir Radyallahu Anh'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir: **“رَمَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ ضَحَىٰ وَرَمَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ بَعْدَ الزَّوَالِ”** **Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Kurban Bayramı günü kuşluk vakti taş atardı, bundan sonra da zeval vaktinden sonra (yani güneşin gökyüzündeki tepe noktasını geçip batıya doğru**

kaymasından sonra) taş atardı (şeytan taşlardı).” Müslim’in rivayetinde şöyle geçmektedir: **“Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bayram günü kuşluk zamanında taş attı. Bir daha bunu güneşin zevalinden sonra yaptı.”** Tirmizi Süneni’nde İbn-i Abbas’dan şöyle rivayet etti: **“Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ailesinin zayıf fertlerini (kalabalıktan önce Mina’ya) (sabahın karanlığında önden) gönderir ve onlara güneş doğuncaya kadar şeytani taşlamamalarını söylerdi.”** [Ebu İsa, İbn-i Abbas’ın hadisinin, Hasen-Sahih hadis olduğunu söyledi.]

- (Şeytan) taşlamanın başlangıcının zeval vaktinden sonra olduğu şeklinde taşlamanın başlangıcıyla ilgili benim de tercih ettiğim **üç günlük teşrik günlerine gelince**; bu ise aşağıdaki şekildedir:

- Buhari Sahihi’nde Cabir Radıyallahu Anh’dan şöyle dediğini rivayet etmiştir: **رَمَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ ضُحَى وَأَمَّا بَعْدُ فَإِذَا زَالَتْ الشَّمْسُ إِلَى مِئَةِ مِائَةٍ بِهَا لَيْلِيَّ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ يَرْمِي الْجَمْرَةَ إِذَا زَالَتْ الشَّمْسُ كُلَّ جَمْرَةٍ بِسَبْعِ حَصَبَاتٍ يُكَبِّرُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ وَيَقِفُ عِنْدَ الْأُولَى أَفَاضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ آخِرِ يَوْمِهِ حِينَ صَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى مِئَةِ مِائَةٍ بِهَا لَيْلِيَّ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ يَرْمِي الْجَمْرَةَ إِذَا زَالَتْ الشَّمْسُ كُلَّ جَمْرَةٍ بِسَبْعِ حَصَبَاتٍ يُكَبِّرُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ وَيَقِفُ عِنْدَ الْأُولَى وَالثَّانِيَةَ فَيَطِيلُ الْقِيَامَ وَيَنْصَرِّعُ وَيَرْمِي الثَّلَاثَةَ وَلَا يَقِفُ عِنْدَهَا (bayram) gününün son kısmı (teşkil eden ikinci yarısı)nda öğle namazını Mekke’de kıldıktan sonra ifaza (ziyaret) tavafını yaptı, sonra Mina’ya döndü. Teşrik günlerinin gecelerinde orada kaldı, (sözü geçen günlerde) güneş batıya kayınca her bir çakılda tekbir getirmek suretiyle her taş yığınınca yedi taş atıyordu. (Taşları attıktan sonra) birinci ve ikinci (Cemre)’nin yanında uzun bir süre ayakta duruyor ve dua ediyordu ve (Sonra) üçüncü cemreye de (taşları) atıyordu. (Ancak) onun yanında durmazdı.”**

- İbn-i Kudame’ye ait Muğni’de şöyle geçmektedir (3/399) – Bölüm: Nefer günü (hacıların Mina’dan Mekke’ye indikleri gündür) şeytan taşlamanın zeval vaktinden önce ve Teşrik günlerinde de zeval vaktinden sonra olması:

[(2569) Bölüm: Teşrik günlerinde sadece zeval vaktinden sonra şeytan taşlanır; şayet zeval vaktinden önce taşlarsa tekrar etmesi gerekir. Buna dair nâss. Bu, İbn-i Ömer’den rivayet edildi. Ve bunu, Malik, es-Sevri, Şafii, İshak ve rey sahipleri de bunu söylediler. Hasan ve Atâ’dan rivayet edildiğine göre, ancak İshak ve rey sahipleri, nefer günü zeval vaktinden önce şeytan taşlanmasına ve zeval vaktinden sonra Mina’dan Mekke’ye inileceğine ruhsat verdiler...

Bizim için Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, sadece zeval vaktinden sonra taş atardı (şeytan taşlardı); Aişe’nin kavli için; güneş batıya kayınca taş atardı (şeytan taşlardı). Cabir, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in haccının sıfatı hakkında şöyle dedi: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Kurban Bayramı günü kuşluk vakti taş atardı, bundan sonra da zeval vaktinden sonra (yani güneşin gökyüzündeki tepe noktasını geçip batıya doğru kaymasından sonra) taş atardı (şeytan taşlardı). Zira Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **حُدُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ “Hacc Menâsikini (yapılış erkânını) benden alınız.”** İbn-i Ömer şöyle dedi: biz beklerdik, güneş batıya kayınca taş atardık (şeytan taşlardık). Zeval vaktinden sonra herhangi bir vakitte (şeytan) taşlamak caizdir, ancak zeval vaktinde taşlamaya başlaması müstahabdır; tıpkı İbn-i Ömer’in dediği gibi. “İbn-i Abbas şöyle dedi: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, güneş batıya kayınca taş atardı (şeytan taşlardı), taş atmayı bırakınca öğle namazını kılardı.” (İbn Mace rivayet etti.)]

b- Taş atma (şeytan taşlama) vaktinin bitimine gelince; bu hususta benim için racih olan aşağıdaki şekildedir:

- **Akabe Cemresi’nin atma vakti**, (bayramın ilk günü) güneşten (kuşluk) vaktinden, bayramın ikinci gününün fecrine kadar devam eder; Çünkü Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, gece (şeytan) taşlamayı onayladı. Zira Buhari, Sahihi’nde şöyle bir rivayette bulunmuştur: [İbn-i Abbas Radıyallahu Anhuma’dan şöyle rivayet edildi: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e Kurban

günü Mina'da soru sorulur, O da şöyle buyurdu: لَا حَرَجَ “**Bir günah yoktur.**” Zira bir adam O'na soru bir sordu ve kurban kesmeden önce tıraş olduğunu söyleyince Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: الْأَبْحُ وَلَا حَرَجَ “**Kes, bir günah yoktur.**” Ve (adam) akşam olunca taş attım (şeytan taşladım) deyince, Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: لَا حَرَجَ “**Bir günah yoktur.**” Aynı şekilde Taberani Mucemu'l Kebir'de, Atâ ve İbn-i Abbas'dan şöyle rivayet etti; Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, çobanların geceleri (şeytan) taşlamalarına izin verdi.] Ve gece, fecrin girişiyle son bulmaktadır.

- **Teşrik günlerinde taşlamanın vaktinin sonuna gelince;** bu, yukarıda belirttiğimiz gibi ertesi günün fecir vaktidir; zira Buhari, Sahihî'nde İbn-i Abbas Radiyallahu Anhumâ'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e Kurban günü Mina'da soru sorulur, O da şöyle buyurdu: لَا حَرَجَ “**Bir günah yoktur.**” Zira bir adam O'na soru bir sordu ve kurban kesmeden önce tıraş olduğunu söyleyince Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: الْأَبْحُ وَلَا حَرَجَ “**Kes, bir günah yoktur.**” Ve (adam) akşam olunca taş attım (şeytan taşladım) deyince, Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: لَا حَرَجَ “**Bir günah yoktur.**” Ve gece, fecrin girişiyle son bulmaktadır.

c- Acelesi olanlar için bayramın üçüncü günü bundan istisna kılınmıştır; zira henüz Mina'da iken üçüncü günün gün batımıyla bayramın dördüncü gününe girilmediği için taşlama vaktinin sonu, gün batımından önce olur; çünkü Mina'da iken dördüncü güne girmiş ve oradan da ayrılmamışsa, dördüncü güne kadar Mina'da kalması gerekir... Bayramın dördüncü günü de istisna kılınmıştır; zira (şeytan) taşlama vaktinin sonu, güneş batımından öncedir; çünkü o, taşlama günlerinin sonudur.

3- Yukarıda açıklananlara binaen, sizin sorunuzda bahsedilen resimler varit olmamıştır; zira siz şöyle diyorsunuz: (bu yüzden şeytan taşlamayla ilgili; orada bulunanların bazıları ilk şeytan taşlamayı gece yarısından önce yapıyor, gece yarısından sonra o yerde kalıyor ve ikinci kez şeytan taşıyor, ben bunun yanlış olduğunu düşünüyorum; dolayısıyla ben, hacıların o gün, gün batımından önce (şeytan) taşlaması, sonra günün gün batımıyla sona ermesinden dolayı ikinci kez şeytan taşlaması için güneşin batmasından sonrasını beklemesi gerektiğini düşünüyorum: Bu, doğru mudur?) Açıktır ki siz, teşrik günlerindeki taşlamayı kastediyorsunuz:

a- Sizdeki birinci resim; teşrik günlerinin ilk günü olan Zilhicce'nin on birinci günü taşlamaktır ki bu, doğru olan bir taşlamadır; ancak Zihicce'nin on birinci günü gece yarısından sonra Zihicce'nin on ikinci günü taşlamak doğru değildir; çünkü bu, Zilhicce'nin on ikinci gecesi güneşin batıya kaymasından öncedir... Aynı şey diğer teşrik günleri içinde söylenilir.

b- Sizdeki ikinci resim; teşrik günlerinin ilk günü olan Zilhicce'nin on birinci günü, gün batımından önce taşlamaktır ki bu, doğru bir taşlamadır; ancak Zilhicce'nin on birinci günü gün batımından sonra Zihicce'nin on ikinci günü taşlamak doğru değildir; çünkü bu, Zilhicce'nin on ikinci gecesi güneşin batıya kaymasından öncedir... Aynı şey diğer teşrik günleri içinde söylenilir.

Binaenaleyh kurban günü ve teşrik günlerinde taşlama vaktinin sonu/bitimi, yukarıda (2-b) bendinde açıkladığımız gibidir.

Umarım şimdi mesele açıklığa kavuşmuştur.

=====

İkinci soru: Besili dananın kurban edilmesi

Emced Taamari'nin sorusu

Sevgili Emirimiz, Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh; Allah'tan sıhhat ve afiyette olmanızı temenni ediyorum.

Sorum şöyledir: İki yaşından küçük olduğu halde kurbanda, iki yaşından küçük besili danaların (kurban) olması caiz midir??

Soru: Heysem Ebu Şuhaydem

Esselamu Aleykum

Yaşı iki yaşından küçük olan besili bir küçükbaş hayvanların kurban edilmesi caiz midir?

Cevap:

Her ikinizin sorusu da tek bir konu hakkında olup işte size cevabı:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

1- Kurban bir ibadet olup Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem onun şartlarını ve hükümlerini açıklamıştır ve kurbanın şartlarından biri de onun yaşıdır; zira Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **“Müsinne’den (kurban olmaya elverişli en alt yaş sınırına ulaşmış olan hayvan) başkasını kesmeyin. Ancak size (böylesini) bulmak güç gelirse, bu takdirde koyun türünden ceza’ (altı aylık) olanı kesin.”** [Müslim rivayet etti.] Müsinne; iki yaşında ve daha büyük olan inek demektir... Alimlerin icmasıyla, yağlı ve etli olması halinde iki yaşından küçük olan ineklerin kurban edilmesi sahihtir şeklinde söz, doğru olmayan bir sözdür; zira etinin çok olması halinde iki yaşından küçük olan ineklerin kurban edilmesinin caiz olduğunu, bu asırdaki fetva sahiplerinden sadece birkaç kişi söylemiştir ve onların bu fetvası, delile ve selef-i salih âlimlerinden olan müctehidlerinin onaylanmış sözlerine aykırıdır.

Şerî nisap ve miktarlar, illetlendirilmeyen şerî nisap ve miktarlardır; dolayısıyla nisap veya miktar, bir illet olmaksızın dikkate alınır; zira Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in hadisi açıktır: **“Müsinne’den (kurban olmaya elverişli en alt yaş sınırına ulaşmış olan hayvan) başkasını kesmeyin.”** Müsinne, iki yaşını tamamlamış üçüncü yılına ayak basmış olan inektir; burada nehiy, kesin olan bir nehiy olup kesinlik karinesi nâssta açıktır ki o da; kendisi için koyun türünden ceza’ (altı aylık) olanı kesmesi caiz olan güç durumdaki kişinin istisna edilmesidir. Ceza’, altı ayını tamamlayan koyun demektir.

Kurban kesmek bir ibadet olup şeriâtın açıkladığı şartlara ve sebeplere göre yerine getirilen diğer ibadetlerin durumu gibi tevkifi (nâsslara göre yerine getirilen) bir ibadettir; dolayısıyla bu şartlar illetlendirilmez ve kurbanlar sadece bu şartlara göre sahih olur.

2- Mehfumlar kitabının 32. sayfasında şöyle geçmektedir: (İslam, nizamlar; ibadetlere, ahlaka, yiyeceklere, giyeceklere, muâmelâta ve cezalara yönelik şerî hükümlerdir. İbadetlere, ahlaka, yiyeceklere ve giyeceklere ilişkin şerî hükümler illetlendirilmezler. Aleyhissalatu ve’s Selam şöyle buyurmuştur: **“Şarap, aynı ile haram kılınmıştır.”** Muâmelât ve cezalara ilişkin şerî hükümlere gelince; bunlar illetlendirilir. Zira bunlar hakkındaki şerî hükümler, illetlere bağlı olarak gelmiştir ki bu illetler hükümlerin varlığının sebebidir. Nitekim birçokları, batılı fikrî liderliğin ve menfaati tüm amellerin esâsı haline getiren batı hadâratının tesirinde kalarak, tüm hükümleri menfaat ile illetlendirmeye alışmışlardır. Bu ise ruhu tüm amellerin esâsı kabul eden ve ruhun madde ile birleştirilmesini amellerin disipline edicisi haline getiren İslam’ın fikrî liderliğine aykırıdır. Buna göre, ibadetlere, ahlaka, yiyeceklere ve giyeceklere ilişkin şerî hükümler mutlak olarak illetlendirilmezler. Zira bu hükümler için illet yoktur ve ancak naslarda nasıl geçiyorlarsa öylece alınırlar. Herhangi bir illete asla bağlanmazlar. Nitekim namaz, oruç, hac, zekat, namazın nasıl kılınacağı, rekâtlarının sayısı, haccın rükünleri, zekat nisapları ve bunlara benzer şeyler, naslarda geçtikleri gibi öylece alınırlar. İletlerine bakılmaksızın, dahası illetleri hiç aranmaksızın kabul ve teslimiyet ile alınırlar...)

Hakeza dana ister şişman, ister büyük ya da büyük olmasın kurbanlıkların yaşının ihlal edilmesi doğru değildir; zira nâss yaşı, illetsiz olarak zikretmiş olup bu, bağlayıcı bir emirdir...

=====

Üçüncü soru:

Soru: Noman Almur

Esselamu Aleykum...

Kuşları kurban etmenin hükmü nedir... Efendimiz Bilal'in horozunu kurban etmekle ilgili sözü bilinmektedir?

Cevap:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Birincisi: Kurban, İslam'ın ibadet ve şiarlarından olup şerî delillerin dışına çıkmaksızın şerî delillerde geçtiği üzere ve ilgili şer'i delillere tabi olarak yerine getirilmesi gerekir ki bunun açıklaması aşağıdaki şekildedir:

1- Kur'an-ı Kerim nüsuk kelimesini hayvanlarla bağlantılı olarak zikretmiş ve bu konuda şöyle buyurmuştur: **“Biz, her ümmete -(Kurban kesmeye uygun) hayvan cinsinden kendilerine rızık olarak verdiklerimiz üzerine Allah'ın adını ansınlar diye- kurban kesmeyi gerekli kıldık.”** [Hac 34] Bu ayet-i kerimenin tefsiri hakkında, Kurtubi'nin tefsirinde aşağıdaki şekilde geçmektedir:

[Kurtubi'nin tefsiri (12/58)]

Allahu Teala'nın şu kavli: **“وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ** “Biz, her ümmete -(Kurban kesmeye uygun) hayvan cinsinden kendilerine rızık olarak verdiklerimiz üzerine Allah'ın adını ansınlar diye- kurban kesmeyi gerekli kıldık. Şimdi ilahınız, bir tek ilahdır. Öyle ise, O'na teslim olun. (Ey Muhammed!) O ihlaslı ve mütevazî insanları müjdele!” [Hac 34] Ve Allahu Teala'nın şu kavli: **“وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا** “Biz, her ümmete, kurban kesmeyi gerekli kıldık.” Nitekim Allahu Teala kurbanlardan bahsederken, hiçbir ümmetin ondan yoksun olmadığını ve ümmetin de bir mezhep üzerinde toplanan bir kavim olduğunu açıklamıştır; yani Biz, her mümin bir topluluk için kurban kesmeyi gerekli kıldık demektir. Dolayısıyla kurban, kesmek ve kan akıtmak demektir; bunu Mücahid söyledi. Şöyle denilir: Kurban, kesildiği zaman kurban olur. Kurban, kesmektir ve çoğulu ise nüsuktur. Allahu Teala'nın şu kavli gibi: **“أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ** “Sadaka veya kurban olmak üzere.” [Bakara 196] Nüsuk, aynı zamanda itaat demektir. Ezheri, Allahu Teala'nın, **“وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا** “Biz, her ümmete, kurban kesmeyi gerekli kıldık” kavli hakkında şöyle demiştir: Bu, bu konuda kurban yerine delalet ediyor, kurban yerini kastediyor. Şöyle denilir: Mensek ve Mensik olmak üzere her iki şekilde de okunur. Nitekim Âsım hariç Kufeliler, (س - Sin)'i esre olarak okumuş olup diğerleri ise üstün olarak okumuştur. Ferrâ şöyle demiştir: Arap kelimelerinde mensek, hayır ve şer için alışılmış bir yer olarak kullanılmaktadır. Haccın menâsiklerinin, vakfe durmak, taş atmak ve say gibi insanların tekrarladıkları şeyler olduğu söylenir. İbn-i Arafâ Allahu Teala'nın, **“وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا** “Biz, her ümmete, kurban kesmeyi gerekli kıldık” kavli hakkında şöyle demiştir: Yani Allahu Teala'ya itaat eden mezhep demektir. Şöyle denilir: Şayet onların mezheplerini takip ediyorsa, kavminin itaatlerini yerine getirdi demektir. Mensek'in bayram olduğu söylenir ki bunu Ferrâ söylemiştir. Mensek'in hac olduğu söylenir ki bunu da Katade söylemiştir.

İlk söz, Allahu Teala'nın, **“لِيذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ** “(Kurban kesmeye uygun) hayvan cinsinden kendilerine rızık olarak verdiklerimiz üzerine Allah'ın adını ansınlar diye.” kavlini ortaya koymaktadır; yani onlara rızık olarak verilenlerden kurban kessinler demektir. Zira Allahu Teala, kurban kesmek Kendisi için olduğundan dolayı kesme anında Kendi adının zikredilmesini emretmiştir; çünkü bu rızık veren O'dur.] Bitti.

Bu ayet-i kerimenin tefsirinden kesilen kurbanın, en racih olarak hayvanlardan olduğu gayet açıktır. Zira ayet kurbanın ve şiarın-ibadetin, hayvanların cinsinden olduğunu bildirmektedir; yani ayet, şiar ve kurban dahil olanın, hayvanların kesilmesi olduğunu bildirmiştir; bu ise kurban ve şiar-ibadet olması bakımından da kurban kesmeye intibak etmektedir.

2- Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem ve aynı şekilde kerim Sahabesi'nin sunduğu kurbanlardan bahseden şerî nâsırların tamamı, kurbanların özellikle (büyük ve küçükbaş) hayvanlardan olduğunu bildirmektedir; örneğin:

- Buhari Sahihî'nde Enes İbn-i Malik Radıyallahu Anh'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُضَجِّي بِكَبْشَيْنِ وَأَنَا أُضَجِّي بِكَبْشَيْنِ “Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem boynuzlu iki koç kurban ederdİ. Ben de iki koç kurban ediyorum.”

- Buhari, aynı şekilde Enes'den Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in: **انْكَفَأَ إِلَى كَبْشَيْنِ “Boynuzlu, alaca beyaz tüylü iki koç kurban ettiğini ve onları kendi eliyle kestiğini”** rivayet etmiştir.

- Yine Buhari, Aişe Radıyallahu Anha'dan şöyle dediğini rivayet etti; Şerife (denilen yere vardığımızda) Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem yanıma girdi ve ağlıyordum. Bunun üzerine Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dedi: مَا لَكَ أُنْفَسْتَ؟ قُلْتُ نَعَمْ، قَالَ: إِنَّ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ “(Hayzi kastederek) nifas mı gördün? Evet, dedim. Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dedi: **Şüphesiz ki bu, Allah'ın Adem kızlarına takdir buyurduğu bir şeydir. Sen, hacıların yaptığını yap. Yalnız yıkanmadıkça beyti tavaf etme! Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem kadınları nâmına sığır kurban etti.”**

- Müslim Sahihî'nde, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etti: **أَمَرَ بِكَبْشٍ أَفْرَنْ يَطَأُ فِي سَوَادٍ وَيَنْظُرُ فِي سَوَادٍ فَآتَيْتُ بِهِ لِيُضَجِّيَ بِهِ فَقَالَ لَهَا يَا عَائِشَةُ هَلُمِّي الْمُدْيَةَ ثُمَّ قَالَ اشْحَذِيهَا بِحَجْرٍ فَقَعَلْتُ ثُمَّ أَخَذَهَا وَأَخَذَ الْكَبْشَ فَأَضْجَعَهُ ثُمَّ دَبَحَهُ ثُمَّ قَالَ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ وَالْأُمَّةِ مُحَمَّدٍ وَمِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ ثُمَّ ضَجَّى بِهِ “(Sallallahu Aleyhi ve Sellem) siyah içinde yere basan, siyah içinde yatan ve siyah içinde bakan boynuzlu bir koç (getirilmesini) emretti. Ve kurban etmesi için kendisine (böyle bir) koç getirildi. Müteakiben Aişe'ye: “Ey Aişe! Bıçağı getir! dedi. Sonra onu bir taşla keskinleştirdi. O da dediğini yaptı. Sonra bıçağı alıp koçu tutarak yatırdı, sonra kesti ve: Bismillah! Ey Allahım! Muhammed'den, ümmet-i Muhammed'den kabul eyle! dedi ve onu kurban etti.”**

- Tirmizi Süneni'nde Aişe'den Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etti: **مَا عَمِلَ آدَمِيُّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ إِنَّهَا لَتَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِفُرُونِهَا وَأَشْعَارِهَا وَأَطْلَافِهَا وَأَنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَبْعَ مِنَ الْأَرْضِ فَطَيَّبُوا بِهَا نَفْسًا** Allah katında kan akıtmaktan daha sevimli bir amel işlememiştir. **O kurban, mahşer günü boynuzları kılırları ve tırnaklarıyla gelecektir. Kurbanın kanı yere düşmeden önce Allah katında yüce bir mevkiye kavuşur. Öyleyse kurbanları gönül hoşnutluğu ile kesin.”** İmran İbn-i Husayn ve Zeyd İbn-i Erkam'dan rivayet edilen bölümde olduğunu söyledi. Ebu İsa dedi ki; bu, Hişam İbn-i Urve'den bu yönün dışında bilmediğimiz Hasen ve Garip bir hadistir; ismi Süleyman Yezid olan Ebu Müsenna'dan, İbn-i Ebu Fudayl rivayet etmiştir; Ebu İsa, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunun rivayet edildiğini söylemiştir: **فِي الْأَضْحِيَّةِ لِصَاحِبِهَا بِكُلِّ شَعْرَةٍ حَسَنَةٌ وَيُرَوَى بِفُرُونِهَا “Kurban sahibi için her kıl mukabilinde bir hasene vardır; boynuzları mukabilinde olduğu da rivayet edilmiştir.”**

Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem zamanında kurbanlık, özellikle (büyük ve küçük baş) hayvanlardan oluyordu...Tüm bunlar, (büyük ve küçük baş) hayvanların dışındakilerin kurban için caiz olmadığına işaret etmektedir.

3- Yaş bakımından, caiz olması bakımından ve uzuvlarının sağlam olması ve benzerleri bakımından kurbanın şartlarıyla ilgili varit olan şerî nâssların tamamı, (büyük ve küçükbaş) hayvanlarla ilgili olarak gelmiş olup (büyük ve küçükbaş) hayvanların dışındaki şartları belirleyen herhangi bir şerî nâss varit olmamıştır; buna dair örneklerden bazıları aşağıdaki şekildedir:

- Müslim Sahihî'nde Cabir'den şöyle dediğini rivayet etmiştir: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **لا تَذْبَحُوا إِلَّا مُسِنَّةً، إِلَّا أَنْ يَخْسُرَ عَلَيْكُمْ، فَتَذْبَحُوا جَذَعَةً مِنَ الصَّانِ “Müsinne'den (kurban olmaya elverişli en alt yaş sınırına ulaşmış olan hayvan) başkasını kesmeyin. Ancak size (böylesini) bulmak güç gelirse, bu takdirde koyun türünden ceza' (altı aylık) olanı kesin.”**

- Buhari Sahihî'nde Bera İbn-i Azib Radıyallahu Anhuma'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir: **ضَجَّى خَالَ لِي يُقَالُ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: شَأْنُكَ شَأْنُ لَحْمٍ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عُنْدِي دَاجِنًا جَذَعَةً مِنَ الْمَعَزِ، قَالَ: ادْبَحْهَا وَلَنْ تَصْلُحَ لِغَيْرِكَ، ثُمَّ قَالَ: مَنْ دَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَإِنَّمَا يَدْبَحُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ دَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَدْ تَمَّ نُسُكُهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ “Ebu Bürde diye anılan dayım namaz'dan önce kurban kesmişti. Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem (o haliyle) “Senin bu koyunun (ibadet maksadıyla kurban**

edilen bir koyun değil, sadece etinden istifade edebileceğin) bir et koyunudur." buyurdu. (Dayım da): "Ey Allah'ın Rasulü ben de bir yaşını doldurmuş bir keçi yavrusu vardır". (onu kurban edebilir miyim?) diye sordu. (Sallallahu Aleyhi ve Sellem de): "Senden başkası için uygun olmamakla beraber sen kes!" buyurdu. Sonra (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: Her kim (kurbanını) bayram namazından önce keserse, o ancak kendisi için kesmiş olur. Her kim de namazdan sonra keserse, kurbanını tamam kesmiş ve Müslümanların sünnetine uymuş olur."

- Müslim Sahihî'nde Cabir İbn-i Abdullah'tan şöyle dediğini rivayet etmiştir: نَحْرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ الْبَدَنَةَ عَنِ سَبْعَةِ وَالْبَقْرَةَ عَنِ سَبْعَةِ "Hudeybiye senesinde Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte yedi kişi için bir deve, yine yedi kişi için bir sığır kurban ettik."

- Hakim Müstedrek'inde caiz olan kurbanlarının nitelikleriyle ilgili aşağıdaki şekilde bir dizi hadise yer vermiştir:

[... Ubayd İbn-i Feyruz'un şöyle dediğini işittim: Bera Radıyallahu Anh'a, bana Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in kerih gördüğü veya yasakladığı kurbanlıklardan bahset dedim, o da şöyle dedi: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَكَذَا بِيَدِي أَقْصَرُ مِنْ بَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَبْعٌ لَا يَجْزِينَ فِي الْأَصْحَابِي: الْعُورَاءُ الْبَيْنُ عَوْرَهَا، وَالْمَرِيضَةُ الْبَيْنُ مَرَضُهَا، وَالْعَرْجَاءُ الْبَيْنُ عَرَجُهَا، وَالْكَسِيرُ الَّتِي لَا تُنْقَى. قَالَ: قُلْتُ فَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يَكُونَ نَقْصٌ فِي الْأُذُنِ وَالْقَرْنِ. قَالَ: فَمَا كَرِهْتُمْ فَدَعُوهُ، وَلَا تُحَرِّمُوهُ عَلَى غَيْرِكُمْ Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem ayağa kalkıp (Ben şu anda onun sözlerini aktarıırken onun gibi el kol hareketleri de yapacağım) Oysa benim elim Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in elinden daha kısadır: "Şu dört çeşit hayvan kurban olmaz: Körlüğü açıkça belli olan, hastalığı açıkça belli olacak kadar hasta, topallığı iyice belli olan topal, yürüyemeyecek kadar zayıf olan hayvan" buyurdu. (Bera dedi ki): Ben: "Boynuzda ve dişlerde eksiklik olmasını da kerih görürüm" dediğimde, (Sallallahu Aleyhi ve Sellem): "Kerih gördüğün şeyi bırak, ama kendinden başkasına da yasaklama" buyurdu."

Bu sahih bir hadistir ve Süleyman İbn-i Abdurrahman'ın rivayetlerinin azlığından dolayı tahrir etmemiştir ve Ali İbn-i Medîni, onun faziletlerini ve titizliklerini ortaya çıkarmıştır; bu hadisin tahrir edilmeyen doğru senetleri olan muhtelif şahitleri vardır ve bunlardan bazıları şunlardır:

... Ali Radıyallahu Anh'dan Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, نَهَى أَنْ يُضَجَّيَ بِأَعْضَابِ الْقَرْنِ وَالْأُذُنِ "Boynuzu ve kulağı kesik (hayvanın) kurban olarak kesilmesini yasakladığı" rivayet edilmiştir. Katade dedi ki, bunu Said İbn-i Museyyeb'e söyledim, o da şöyle dedi: Yarısının ve daha fazlasının kesik olması.

Biri de şudur... Ali Radıyallahu Anh'ın şöyle dediğini işittim: أَمَرْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَسْتَشْرِفَ الْعَيْنَ وَالْأُذُنَ "Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, (kurban edeceğimiz hayvanın) gözüne ve kulağına dikkat etmemizi emretti."

Biri de şudur... Bir adam Ali Radıyallahu Anh'a sığır hakkında sorunca Ali, yedi olduğunu söyledi. Boynuzlu dedi, Ali de topal dedi. Adam, eğer kurbanı yetişirsen dedi, Ali de: وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرْنَا أَنْ نَسْتَشْرِفَ الْعَيْنَ وَالْأُذُنَ "Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, (kurban edeceğimiz hayvanın) gözüne ve kulağına dikkat etmemizi emretti" dedi.

Biri de şudur... Ebu Hamid Ruayni'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: Utbe İbn-i Abdu's Seleminin yanında oturuyorduk; bu sırada Yezid Zu Mısirin el-Makrai geldi ve Utbe için şöyle dedi: Az önce kurbanlık keçi yavrusu bulmak için dışarı çıktık ve neredeyse temiz bir şey bulmadık ancak ön dişleri kökünden kırık şişman bir şey buldum. Bunun üzerine Utbe şöyle dedi: Keşke onu bize getirseydin. Bunun üzerine (el-Makrai) şöyle dedi: Allah affetsin, senin için caiz de benim için caiz değil mi? (Utbe) şöyle dedi: Evet. (el-Makrai) şöyle dedi: Neden böyle? (Utbe) şöyle dedi: Çünkü sen şüphe duydun ve ben ise şüphe duymadım. Bunun üzerine (el-Makrai) şöyle dedi: Sonra Utbe elini çıkardı ve şöyle dedi: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şu beşini nehyetmiştir: el-Mavsile, el-Musfira, el-Bahgâu, el-Meşîatu ve el-Kesrâu ve şöyle dedi: el-Mavsile: Boynuzu çıkmış olan. el-Musfira: Kulağı kesilmiş olan. el-Bahgâu: Kusuru açığa çıkmış olan. el-Meşîatu ve el-Kesrâu: Koyunları takip edemeyecek şekilde zayıf ve hasta olan.] Bitti.

a- Bu hadislerin tamamı, (büyük ve küçükbaş) hayvanlardan bahsetmekte olup bu hadislerin arasında, diğer hayvanlara ve kuşlara dair bir hadis bulunmamaktadır; bu da Allahu Teala'nın

şu kavlinde geçen mücmeli beyan etmektedir: **“O halde Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.”** [Kevser 2] Dolayısıyla (büyük ve küçükbaş) hayvanların dışındakilere başvurmak doğru değildir; çünkü bu, beyan etmeye dahil edilmemiştir.

b- Sonra (büyük ve küçükbaş) hayvanlarda yaş şartı ve belirli kusurlardan arınmış olma şartı, bu şartları yerine getirmeyen herhangi bir (büyük ve küçükbaş) hayvanın kurban için uygun olmadığı anlamına gelmektedir; zira (büyük ve küçükbaş) hayvan olmayan ve hakkında hiçbir delil bulunmayan nasıl uygun olacak ki?! (büyük ve küçükbaş) hayvanların kurban olabileceklerine dair deliller varit olmuştur; ancak şerî olarak talep edilen şartlar gerçekleşmediği takdirde, bunların kurban olması caiz değildir; bu da (büyük ve küçükbaş) hayvanların dışındakilerin (kurban olmasının) caiz olmamasının evla babından olduğuna delalet etmektedir.

İkincisi: İbn-i Hazm'ın (büyük ve küçükbaş) hayvan dışındakilerin kurban olmasının caiz olduğuna dair getirdiği delil ise, bir delile dayanmamaktadır. Nitekim İbn-i Hazm'a ait el-Muhallâ adlı kitapta, bu mesele hakkındaki delillerinin beyanı hususunda aşağıdaki şekilde geçmektedir:

[Eti yenen tüm hayvanların kurban olmasının caiz olması meselesi

- Mesele- İster dört ayaklı olsun isterse kuş, at, deve, yabani sığır, horoz, diğer kuşlar ve eti helal olan hayvanlar olsun eti yenen tüm hayvanların kurban olması caizdir; tüm bunların içinden en efdal olanı, eti güzel, çok ve fiyatı pahalı olanıdır.

Kurbanlarla ilgili konuşmamızın başında Bilal'in şu sözünden bahsetmiştik: Bir horoz kurban etsem de aldırım. İbn-i Abbas'tan rivayet edildiğine göre, iki dirheme et satın aldı ve şöyle dedi: Bu, İbn-i Abbas'ın kurbanıdır.... Hasan İbn-i Hayy, yabani sığırın yedi kişi için, Antilop ve geyiğin de bir kişi için kurban olmasının caiz olduğunu söyledi. Ebu Hanife, insanın (beslediği) sığırın, yabani boğadan hamile kalıp (doğurduğu hayvanın) ve keçinin de dağ keçisinden hamile kalıp (doğurduğu hayvanın) kurban olması caizdir dedi. Malik şöyle dedi: Sadece, deve, sığır ve koyun caizdir. Malik'in görüşü şöyle: Dişi koyun, keçi ve teke, kurbanda deve ve sığırdan daha efdaldir. Ebu Hanife ve Şafii ona muhalefet ederek önce devenin, sonra sığırın, sonra koyunun, sonra da keçinin daha efdal olduğu görüşünü savundular; bu görüşe dair herhangi bir delil bilmiyoruz; bu nedenle asıl olana istinaden bunu aktarıyoruz; ancak bu hayvanların caiz olduğu konusunda icma olduğunu iddia ettiler ve bunun dışındakilere muhalefet ettiler.

Bu daha hiçbir şey değil; zira bu hususta Bilal'den rivayet edilenin sahih olduğuna karşı çıkıyorlar; oysa Sahabe Radiyallahu Anhum'dan buna muhalefet eden hiç kimse bilinmiyor; bu ise, onların muvafakat etmesi haline onların nazarında bir delil oluyor.

.....

Ebu Muhammed şöyle dedi: Bir anlaşmazlık olduğunda kendisine başvurulmuş şeye gelince; bu, Allahu Teala'nın kendisine başvurulmasını farz kıldığı şeydir; dolayısıyla nâssların, bizim sözüme şahitlik ettiğini gördük; çünkü kurban, Allahu Teala'ya yakınlaşmaktır. -Kur'an ve sünnetin yasaklamadığı her şey ile- Allahu Teala'ya yakınlaşmak, güzeldir. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“Hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz.”** [Hac 77] Allah Azze ve Celle'ye, O'nun yasaklamadığı bir şey ile yakınlaşmak, hayırlı olan bir fiildir.

Bize Yunus İbn-i Abdullah İbn-i Mugîs rivayet etti; bize Ahmed İbn-i Abdullah İbn-i Abdurrahman rivayet etti; bize Ahmed İbn-i Halid rivayet etti; bize Muhammed İbn-i Abdüsselâm el-Huşenî rivayet etti; bize Muhammed İbn-i Beşşar Bunder rivayet etti; bize Safvân İbn-i İsa rivayet etti; bize İbn-i Aclân babasından, o da Ebu Hureyra'dan şöyle dediğini rivayet etti: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **“Cumaya giden kimsenin misali, bir deve hediye etmiş gibi, sonra bir sığır hediye etmiş gibi, sonra bir yumurta hediye etmiş gibidir (sevap alır).”** Ayrıca Malik kanalıyla, Ebu Bekir'in Mevlası Sümmeyye'den, o da Ebu Salih Semmân'dan, o da Ebu Hureyra'dan, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ettik: **“Her kim Cuma günü cünüblükten guslederek yıkanır gelirse bir deve kurban etmiş gibi, ikinci saatte**

gelen bir sığır kurban etmiş gibi, üçüncü saatte gelen boynuzlu bir koç kurban etmiş gibi, dördüncü saatte gelen bir tavuk kurban etmiş gibi, beşinci saatte gelen bir yumurta kurban etmiş gibi olur.”

Bu iki hadiste, bir tavuğun ve bir kuşun hediye edilmesi (Allah’a) yakınlaştırıyor ve yumurta da (Allah’a) yakınlaştırıyorsa, o zaman şüphesiz kurban da (Allah’a) yakınlaştırır. Aynı şekilde bu ikisinde, çok ama çok büyük bir fazilet ve yoksullar için bir fayda vardır; aslında bu iki nâssa hiçbir itiraz olmamıştır...] Bitti.

1- İbn-i Hazm’ın kurban fiilinin, kurbanlık hayvanlardan kolay olan şeylerle yerine getirilmesi gerektiği yönündeki deliline gelince; bu, doğru değildir; çünkü şeriat, kurbanın ve kurban edilecek hayvanın hükmünü açıklamıştır; dolayısıyla şeriatın açıklamış olduklarının dışındakilerin kurban olması doğru değildir. (Büyük ve küçükbaş) hayvanların dışındakilerin kurban olmasının caiz olmadığına dair delile gelince; şeriat, kurbanla ilgili mücmel olanın şerî hükmünü açıklamış ve (büyük ve küçükbaş) hayvanların kurban olacağını beyan etmiştir. Bu yüzden bu şerî beyanın dışına çıkmak doğru değildir; çünkü mücmelin beyanı, şer’an bağlayıcıdır. Aynı şekilde İbn-i Hazm’ın, Cuma namazına erken gitmenin faziletiyle ilgili hadisi delil getirmesine gelince; bu, kurban kesmeye has değildir; bilakis bu, herhangi bir sadaka gibi Allah’a yakınlaşmaktır; bunun delili, hadisin sonunda şu şekilde yumurtanın zikredilmesidir: **“Beşinci saatte gelen bir yumurta kurban etmiş gibi olur.”** Dolayısıyla şüphesiz yumurta kurbanlık hayvanlara dahil değildir; çünkü kurban, kan akıtmaktır. Bu nedenle bu hadis, kurban hükümlerini beyan etmek için gelmemiştir; dolayısıyla bu hadisin, kurbanlık meselesine delil getirilmesi doğru değildir.

2- Onun Bilal Radıyallahu Anh’dan nekledileni delil getirmesine gelince; İbn-i Hazm bunu, el-Muhallâ’nın başka bir yerinde, uzunca şu şekilde zikretmiştir: [Said İbn-i Mansur kanalıyla bize, Ebu’l Ahvas rivayet etti; bize İmran İbn-i Müslim el-Cu’fî Suveyd İbn-i Gafale’den şöyle dediğini rivayet etmiştir: Bilal bana şöyle dedi: Bir horoz kurban etsem de aldırmam. Bedelini bir yetim veya toz toprak içerisinde kalmış bir yoksula tasadduk etmem hayvanı kurban etmemden daha faziletlidir.] Aynı şekilde bu, yerinde olmayan bir delildir; çünkü Bilal Radıyallahu Anh’ın sözü, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in söz ve fiillerine karşı çıkacak kadar güçlü değildir. Ayrıca diğer Sahabe-i Kiram, sadece (büyük ve küçükbaş) hayvanların kurban olabileceğini nakletmişlerdir. Sonra Bilal Radıyallahu Anh, horozu kurban etmemiştir ve horozu kurban ettiği herhangi biri tarafından rivayet de edilmemiştir. Aslında onun sözü, kurbanda caiz olan şeyi açıklamak anlamında değildir; aksine kurbanın vacip olmadığını ve kendi görüşüne göre sadakanın kurbandan daha faziletli olduğunu açıklamak içindir; tıpkı şu sözünde açıkça görüldüğü gibi: [Bedelini bir yetim veya toz toprak içerisinde kalmış bir yoksula tasadduk etmem hayvanı kurban etmemden daha faziletlidir.]

3- Aynı şekilde İbn-i Hazm’ın, [İbn-i Abbas’tan rivayet edildiğine göre, iki dirheme et satın aldı ve şöyle dedi: Bu, İbn-i Abbas’ın kurbanıdır] şeklinde delil getirmesinin, sağlıklı olmadığı gayet açıktır; çünkü İbn-i Abbas Radıyallahu Anh’ın bu fiili, şeriatın örfünde kurban değildir; zira kurbanın, kesilmesi gerekir. Dolayısıyla pazardan et alıp bunu dağıtması, şer’an kurban sayılmayacağı gibi şer’an kurban konumunda da değildir; aksine bu, sadaka türündendir.

Binaenaleyh büyük bir mutmainlikle, kuşun kurban olmasının caiz olmadığını ve şerî delillerin delalet ettiği şartlara göre şer’an sadece (deve, sığır ve koyun) gibi (büyük ve küçükbaş) hayvanların kurban olabileceğini söyleyebiliriz.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 02 Zilhicce 1445

M. 08/06/2024

Cevaba, Emir’in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://www.facebook.com/AtaabuAlrashtah.HT/posts/304211249428047>

<https://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4461/>